

Célok és intézkedések ütemezése, mentességek és prioritások

Dr. Rákosi Judit
ÖKO Zrt.

Átfogó cél

A felszíni és felszín alatti vizek állapotának javítása, a „jó állapot” elérése 2015-ig

Felszíni vizek (folyók, patakok, tavak):

Természetes víztestek esetében jó ökológiai állapot, erősen módosított víztestek esetében jó ökológiai potenciál

+ jó kémiai állapot

- Felszín alatti vizek:

jó mennyiségi állapot + jó kémiai állapot

- **A VKI megvalósításának eszköze a vízgyűjtő-gazdálkodási terv és különösen az intézkedési program**

Vízgyűjtő-gazdálkodási terv

2009. december 22-ig Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervet (VGT) kell készíteni Magyarország teljes területére, készül 4 részvízgyűjtő terv és 42 alegység terv is.

- A VGT-nek tartalmaznia kell:
 - a vizek állapotának jellemzését (a szükséges monitoring programmal együtt);
 - a környezeti célkitűzéseket, illetve
 - a célkitűzések elérése érdekében teendő intézkedéseket:
 - Döntő részben szabályozási, finanszírozási, ösztönzési intézkedések
 - Műszaki intézkedések (fejlesztés+üzemeltetés, fenntartási típusú intézkedések)

VKI és a gazdaság

- VKI a kereteit, feltételrendszerét határozza meg a különböző gazdasági, vízgazdálkodási tevékenységeknek
- A VGT-ben foglaltak (és más tényezők) figyelembe vételével kell a különböző tevékenységekre vonatkozó terveket, programokat kidolgozni (öntözés fejlesztés, belvízelvezetés, vízvisszatartás, aszálykezelés, ipari tevékenység, stb.)

Menetrend

- **Vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés ütemterve**

2007

- **Jelentős vízgazdálkodási problémák**

2008

- **Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek Kézirata/konzultációs anyagok, intézkedési program**

2009 Itt tartunk most

2009 december 22. a végleges terv elfogadása és publikálása

2010-2012 Intézkedések végrehajtásának előkészítése

2010-2015 Terv végrehajtása

2021, 2027 Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek felülvizsgálata

Célok és mentességek

- A célkitűzéseket 2015-ig el kell érni. Kivételes, indokolt esetben a határidőket módosítani lehet: 2021-re vagy 2027-re, esetlegesen enyhébb célkitűzéseket lehet megállapítani. A tervben a mentességeket igazolni kell.
- Indokok lehetnek természeti, műszaki és gazdasági (társadalmi) jellegűek. Szigorú indoklási követelmények.
- **FINANSZÍROZÁSI FORRÁSOK HIÁNYA,** megfizethetőségi problémák indokolhatják legtöbbször az időbeni mentességet.

Az „alap” célkitűzéstől való eltérés indoka - felmerült okok listája

T1	Az ökológiai rendszerek újra előállíthatóságának lehetetlensége
T2	Tájidegen fajok megjelenése, elterjedése
T3	Ökológiai helyreállási idő hosszabb
T4	A felszín alatti víz állapot helyreállításának ideje hosszabb
M1	Nincs ismert műszaki megoldás
M2	Nincs jó műszaki megoldás
M3	Nem ismert a kedvezőtlen hatás oka
M4	Műszaki természetű gyakorlati vagy jogszabályi kényszerek meggátolják az intézkedés 2015-re történő megvalósítását
M5	A probléma más országok cselekvésének hiánya miatt nem kezelhető.
G1	Az intézkedések nem érik meg, aránytalan költségek
G2	Az intézkedések nem érik meg, a várt hasznok bizonytalanok.
G3	Az intézkedések 2015-ig történő megvalósítása aránytalanul magas terheket jelent a gazdaság, társadalom bizonyos szereplői, vagy a nemzetgazdaság számára
G4	Kemény, a gazdaságon kívül eső társadalmi korlát érvényesülése
G5	A víztest alacsony prioritású

Enyhébb célkitűzést is indokolhat

Csak időbeli csúszást indokolhat

A célkitűzések és ütemezésük a VGT első kéziratában összes víztest

Víztestek típusa	Víztestek száma összesen (db)	Jelenlegi jó állapot v. potenciál fenntartása	Jó állapot/potenciál elérése			Enyhébb célkitűzés (javaslat)
			2015-re	2021-re	2027-re	
Vízfolyások összesen	866	8%	9%	44%	37%	2%
Természetes	390	7%	8%	46%	34%	5%
Erősen módosított	331	5%	8%	46%	41%	0
Mesterséges	145	17%	13%	34%	37%*	0
Állóvizek összesen	213	14%	11%	57%	17%	0%
Természetes	75	33%	7%	53%	5%	1%
Erősen módosított	9	0%	22%	78%	0%	0%
Mesterséges	129	3%	13%	58%	26%	0%
Felszín alatti vizek	185	54%	2%	17%	26%**	1%
Összesen	1 264	15%	8%	42%	32%	2%

Ütemezés prioritások alapján 1.

- Elsődleges prioritása van a VKI szerinti **alapintézkedések**ben foglalt előírások végrehajtásának (szennyvízprogram, ivóvízprogram stb.)
- Előnyben kell részesíteni a **védtett területek** jó állapotának eléréséhez szükséges intézkedéseket, mert azok esetében a 2015-ös határidő alól nincs felmentés.
Konkrétan:
 - *az ivóvízbázisok védőterületén a veszélyes szennyezőforrások feltárása és felszámolása*
 - *a vizes probléma miatt nem megfelelő állapotú védett természeti területekre megállapított intézkedések*
 - *a természetes fürdőhelyek nem megfelelő állapotát okozó szennyezőforrások felszámolása*
 - *a halas vizekre vonatkozó esetleges különleges intézkedések*
 - *Tápanyag- és nitrátérzékeny területekre vonatkozó intézkedések*

Ütemezés 2.

- Hiányosak az állapotra és a probléma, ok kapcsolatra vonatkozó információk
- Sürgős intézkedés a szükséges adatok előállítására, különben még a 2015-ös felülvizsgálatnál is problémák lesznek:
 - Monitoring
 - Információ rendszer

Ütemezés 3.

- A probléma megoldásának **sürgőssége** (a nem cselekvés komoly következményei/magas költségei, vészhelyzet kialakulásának lehetősége)
- Az adott víztest rendbehozatalának társadalmi hasznossága, erős **társadalmi igény** léte mellett (pl. sok embert pozitívan érint, idegenforgalom, vízvisszatartás)
- Azon víztestek, ahol a szükséges intézkedéseket **rövidtávon meg lehet valósítani** (előkészítettség, rövid megvalósítási idő), ahol gyorsak az eredmények.
- Azon víztestek, ahol a szükséges intézkedések **kiemelkedően hatásosak**, adott intézkedési kombináció kis költséggel nagy eredményt ér el.

Új fejlesztések

- VGT intézkedési programban csak vizek állapotát javító intézkedések lehetnek.
- Vannak, lehetnek azonban a VKI céljait akadályozó programok, projektek. Erre kivételes esetben, meghatározott vizsgálatok eredményei alapján a VKI felmentést ad.
- A célok elérése kivételes esetben megíúsulhat a felszíni víztest fizikai jellemzőiben vagy egy felszín alatti víztest vízszintjében bekövetkezett új változások, illetve új emberi tevékenységek (pl. árvízvéd, projektek) hatására.

Az új fejlesztésekre vonatkozó vizsgálati követelmény

- Igazolni kell, hogy nincs jobb megoldás, ez elsődrendű közérdek, és/vagy a környezet és a társadalom számára a VKI célkitűzéseinek teljesítésével elérhető előnyöket felülmúlják az emberi egészség terén bekövetkező új változások vagy módosulások, valamint az emberek biztonságának megőrzésében vagy a fenntartható fejlődésben jelentkező előnyök
- Javaslat: e szempont szerinti vizsgálat beillesztése az engedélyezési, döntési rendszerbe (KHV, SKV) és a támogatási rendszer támogathatósági feltételei közé

Az új fejlesztések engedélyezési és támogatási

- Részletes útmutató kidolgozása az elemzéshez
- A programok, tervek illetve beruházások döntési és engedélyezési rendszerbe illesztése
- Az SKV, KHV eljárásban a VGT szempontok érvényesülésének biztosítása (konkrét szabályozási javaslat az OVGT-ben).
- A támogatási kritériumok között való szerepeltetés
- **Eredmény:** Minden program, projekt esetében igazolni kell a VKI követelményeinek való megfelelést, illetve a mentesség indoklását részletesen a társadalom bevonásával kell elvégezni. Csak olyan projekt kaphat támogatást, amelyikre ezt a vizsgálatot elvégezték és minden lehetséges intézkedést megtettek a vizek állapotának javításáért.

Intézkedések végrehajtásának előkészítése 2012-ig

- VGT-ben elfogadott szabályozási koncepciók kodifikálása jogszabályok hatályba léptetése, Műszaki irányelvek, szabványok
- Intézményfejlesztés: információrendszer, monitoring, szemléletformálás stb. Alkalmassá tenni az érintetteket (beleértve az államigazgatást is az újszerű feladatok végrehajtására)
- Intézkedések részletes tervezése, költségbecslés, projektelőkészítés
- **FINANSZÍROZÁSI (Fejlesztés és működtetés) ÉS PÉNZÜGYI ÖSZTÖNZÉSI RENDSZER VKI KONFORM KIALAKÍTÁSA**

